

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih : 1. 8. 2018
Sayı : 115

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

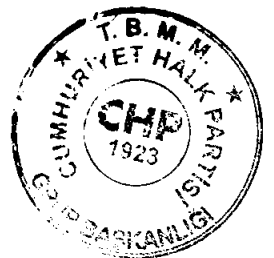
İbadet Yerlerinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun teklifim ve gerekçesi ile birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Dr. Çetin ARIK

Kayseri Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	İncem Halkların İncelene Millet Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor
Esas Komisyon	TatışlerT
Tarih :	11 Ekim 2018
Esas No: 2/913	

TBMM
KANUNLAR ve KARARLAR BSK LIGI
02 Ağustos 2018
Numara:

TBMM
GENEL EVRAK
02 Ağustos 2018
No: 330996

AKTİF
AKTİF

GENEL GEREKÇE

Laik devletlerin inançları tarif ve tanım gibi bir hakkı olmaz, olmamalıdır. Kişiler nereyi ibadethane olarak görüyor ve hangi şekilde ibadet ediyorsa buna sadece ve sadece kendileri karar verebilir. Bu genel bakışın yanı sıra Birleşmiş Milletler Genel Kurulu 10 Aralık 1948 tarihinde kabul ettiği İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 18. Maddesi "Herkesin düşünce, vicdan ve din özgürlüğü hakkı vardır. Bu hak din veya topluca açık olarak ya da özel biçimde öğrenim, uygulama, ibadet ve dinsel törenlerle açığa vurma özgürlüğünü içerir" denilerek, din ve vicdan özgürlüğü garanti altına alınmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nda da "Herkes din, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir" denilerek herkesin yasa önünde eşit olduğu belirtilmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 24. Maddesi'nde de, "Herkes vicdan, dini inanç ve kanaat hürriyetine sahiptir. 14'üncü madde hükümlerine aykırı olmamak şartıyla ibadet, dini ayin ve törenler serbesttir. Kimse, ibadete, dini ayin ve törenlere katılmaya, dini inanç ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz; dini inanç ve kanaatlerinden dolayı kınanamaz ve suçlanamaz" denilerek, din ve inanç özgürlüğü konusu düzenlenmiştir.

1982 Anayasası'nın 90. Maddesi'nde "Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası andlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklar milletlerarası andlaşma hükümleri esas alınır" demektir.

Bu çerçevede Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, 25 Kasım 1981 tarihinde kabul ettiği, "Din veya İnanca Dayalı Her Türlü Hoşgörüsüzlük ve Ayrımcılığın Kaldırılması Bildirisi"nin 6. Maddesi'nde;

"Bu bildirgenin 1. Maddesi uyarınca ve 1. Maddesinin 3. Fıkrası hükümleri saklı kalmak üzere, düşünce, vicdan, din yada inanç özgürlüğü hakkı ötekilerinin yanı sıra;

- a. Bir din ya da inan cın gerekleri uyarınca ibadet yada toplanma ve bu amaçla ibadet yerleri kurma ve koruma;
- b. Uygun yardım ve insancıl amaçlı kurumlar kurma ve koruma;
- c. Bir din yada inancın tören ya da törenlerine ilişkin araç ya da gereçleri yeterli ölçüde yapma, edinme ya da kullanma;
- d. Bu alanlarda ilgili metinleri yazma, yayınlama, ve yayma;
- e. Bir din yada inancı bu amaçlara uygun yerlerde öğrenme;

- f. Bireylerden ve kurumlardan gönüllü maddi ya da başka yardımlar isteme ya da alım;
- g. Her hangi bir din yada inancın ve standartlarının öngördüğü uygun liderleri yetiştirme, atama, seçme ya da yerini alacak olanı belirleme;
- h. Dinin ya da inancın kurallarını uyarınca tatil günlerine uyma ve bayram törenlerini kutlama;
- i. Din ve inanç konularında ulusal ve uluslararası düzeylerde bireylere ve topluluklarla iletişim kurma ve sürdürme özgürlüklerini içerir” denilmektedir.

Özetle gerek Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nda gerekse taraf olduğumuz uluslararası antlaşmalar kişilerin din ve vicdan hürriyeti konusunda tartışmaya yer bırakmayacak şekilde özgürlükleri tanımlamıştır. Ancak ülkemizde, özellikle Alevi vatandaşlarımız, inançlarının gereğini yerine getirme konusunda farklı sıkıntılar yaşamaktadır. Bunların başında da Alevi yurttaşlarımızın ibadet yerleri olan “Cemevleri”nin yasal statüsünün olmaması önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu konuda Türkiye Cumhuriyeti Devleti kendi yurttaşlarının hak ve özgürlükleri konusunda gerekli adımları atmadığı gibi uluslararası sözleşmeler gereği kanun hükmünde olan karaları da yerine getirmemektedir. Şöyle ki; Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi 2 Aralık 2014 tarihli kararında Cemevleri’nin diğer ibadethaneler gibi dini ibadet için kullanılan yerler olduğuna karar vermiştir. Cemevlerinin Türkiye’de resmen ibadethane olarak tanınması amacıyla açılan davada AİHM Büyük Dairesi, cemevlerinin statüsü hakkında nihai kararını duyurdu. Strasbourg’daki mahkeme, cemevlerinin statüsü konusunda açılan davada Alevileri haklı buldu.

AİHM Büyük Daire’nin kararında, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin din özgürlüğü hakkını belirleyen 9’uncu ve ayrımcılığı yasaklayan 14’üncü maddelerinin ihlal edildiği belirtildi. Alevilerin, hukuksal statülerinin olmaması nedeniyle din özgürlüğü hakkını fiilen kullanamadıkları kaydedildi. AİHM, Türkiye’de kamu hizmetinin sadece bazı dini gruplara verilmesinin diğerleri açısından ayrımcılık anlamına geleceğine de işaret etti. Bu hizmetten yararlanamayan Alevilerin ayrımcılık gördüğü vurgulandı.

Tüm bunlara rağmen Cemevleri’nin ibadethane olup olmadığı konusunda ilgili ilgisiz kişiler tarafından tartışmalar sürdürülmekte, kanunlar ve uluslararası sözleşmeler yok sayılmaktadır. Bu konuda tartışılacak bir durum olmayıp, bir yerin ibadethane olup olmadığına devletler değil, o inancı içindeki yurttaşlar karar vermelidir. Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin asli unsurlarından biri olan Alevi yurttaşlarımız ibadethane olarak Cemevlerini kabul ediyorsa, devletin de bu konuda gerekli adımları atması zorunludur.

Hazırlanan kanun teklifi ile mevzuatında yer alan “İbadethane”, “İbadet yeri” ve “mabed” ifadelerinden; “Cami, Mescit, Cemevi, Kilise, ve Sinagogların” anlaşılması ve bu doğrultuda kavram kargaşasının önüne geçilmesi; halen uygulanan tüzük ve yönetmenliklerin kanunla göre yeniden düzenlenmesi yoluyla Cemevleri’nin yasal statüye kavuşması ve yurttaşlarımızın yıllardır uğradığı mağduriyetin giderilmesi amaçlanmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1: Alevi yurttaşlarımızın ibadethaneleri olan “Cemevleri”nin de diğer ibadethaneler gibi yasal statüye kavuşturulması ve Alevi yurttaşlarımızın yaşadıkları mağduriyetin giderilmesi amaçlanmıştır.

MADDE 2: Bu kanunun yürürlüğe girmesinden itibaren en geç 3 ay içinde yürürlükte olan tüzük ve yönetmeliklerde kanuna uygun gerekli değişikliklerin yapılarak mezuat birliği sağlanması amaçlanmıştır.

MADDE 3: Yürürlük maddesidir

MADDE 4: Yürütme maddesidir.

İBADET YERLERİNİN DÜZENLENMESİ

HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

MADDE 1: Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nde yaşayan semavi dinlere mensup olanların inançları doğrultusunda ibadetlerini yerine getirdikleri mekanlar Cami, Mescit, Cemevi, Kilise, Sinagoglar ibadethane olarak adlandırılır.

Yürürlükte bulunan mevzuatta yer alan “İbadethane”, “İbadet yeri” ve “mabed” ifadelerinden; Cami, Mescit, Cemevi, Kilise ve Sinagoglar anlaşılır.

MADDE 2: Bu kanununun yürürlüğe girmesinden itibaren 3 ay içinde yürürlükte olan yasal düzenlemeler kanuna uygun olarak değiştirilir.

MADDE 3: Bu kanun yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer.

MADDE 4: Bu kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

